KISHORE MAHBUBANI

BÁN CẦU CHÂU Á MỚI

Sự chuyển giao tất yếu quyền lực toàn cầu sang phương Đông

(Sách tham khảo)

Người dịch:
ĐỨC TUỆ - MY HOÀNG
THU MAI - LAN MY

Hiệu đính:
XUÂN THẮNG - QUỲNH THOA

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
HÀ NỘI - 2010

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn

Copyright © 2008 by Kishore Mahbubani
First published in the United States by PublicAffairs,
a member of the Perseus Books Group

Bản quyền năm 2008 thuộc về Kishore Mahbubani
Do PublicAffairs, một thành viên của Perseus Books Group
xuất bản lần đầu tiên tại Mỹ

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn

Lời Nhà xuất bản

Văn minh phương Tây từ bao đời nay đã là niềm tự hào của thế giới phương Tây, và người phương Tây cho rằng đó là tài sản bất di bất dịch của họ. Các châu lục khác, đặc biệt là châu Á, đều cố gắng tạo dựng nền văn minh của mình, quyết tâm tạo dấu ấn riêng trên bản đồ văn minh nhân loại. Bước vào thế kỷ XXI, nhân loại đã và đang chứng kiến sự đối chiếu của dòng chảy quyền lực - sự trỗi dậy bất ngờ và mạnh mẽ của các nước châu Á - Thái Bình Dương, nói cách khác, trung tâm sức mạnh toàn cầu không còn hội tụ tại một điểm duy nhất là "phương Tây". Theo đó, ảnh hưởng kinh tế và chiến lược toàn cầu đang dần chuyển dịch sang lục địa châu Á.

Với cách trình bày súc tích, biện chứng sâu sắc và sinh động, thông qua cuốn sách ***Bán cầu châu Á mới, sự chuyển giao tất yếu quyền lực toàn cầu sang phương Đông***, tác giả Kishore Mahbubani đã cố gắng làm rõ thực tế này dựa trên nhiều sự kiện và quá trình vươn lên của các quốc gia và thiết chế châu Á hùng mạnh. Châu Á có hai nước đông dân nhất thế giới, có hai trong ba nền kinh tế hàng đầu thế giới và một nước có nhiều người theo Đạo Hồi nhất thế giới. Trung Quốc và Ấn Độ với tốc độ tăng trưởng nhanh về kinh tế, quốc phòng, khoa học... đang bổ sung nguồn năng lượng dồi dào cho châu lục này, kết hợp với các thế lực kinh tế vốn đã rất lớn là Nhật Bản và Hàn Quốc. Ngoài ra, các vấn đề khác như cuộc chiến chống khủng bố, vấn đề hạt nhân của Iran, sự phát triển của Hiệp hội các nước Đông Nam Á (ASEAN) và vai trò của Hiệp hội trong việc củng cố nền hoà bình và ổn định của khu vực... cũng là những lý do thuyết phục cho nhận định của tác giả về sự chuyển dịch quyền lực từ phương Tây sang phương Đông là điều tất yếu.

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn

Cuốn sách thực sự cuốn hút người đọc, *"gây tranh luận sâu sắc nhưng lại rất thú vị và vô cùng hóm hỉnh"* như Amartya Sen, Thomas W. Lamont, Giáo sư Đại học Harvard, những người được nhận giải thưởng Nobel kinh tế đã nhận xét.

Tuy nhiên, trong cuốn sách này, tác giả đã đưa ra những đánh giá và nhận định riêng của mình về một số vấn đề, trong đó có nhiều vấn đề vẫn còn những ý kiến khác nhau, có những vấn đề còn phải tiếp tục nghiên cứu, như vấn đề dân chủ ở Trung Quốc, về chủ nghĩa xã hội, về một số nhân vật và sự kiện, v.v.. Để bạn đọc có thể nắm được tinh thần nguyên bản, chúng tôi cố gắng giữ nguyên các luận chứng của tác giả và khẳng định rằng đây là chính kiến riêng của ông, không phản ánh quan điểm của Nhà xuất bản Chính trị quốc gia.

Xin giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

Tháng 8 năm 2010

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn

Lời khen tặng dành cho

BÁN CẦU CHÂU Á MỚI

"Kishore Mahbubani - một nhà ngoại giao giàu kinh nghiệm, mê mải nghiên cứu tìm hiểu về phương Tây và châu Á - có thể được coi là một phát ngôn viên châu Á với khả năng ăn nói rất lưu loát cũng như thể hiện rõ rệt tầm hiểu biết của người châu Á về phương Tây. Dòng chảy đang đổi chiều và dù những gì Mahbubani đúc kết được không dễ dàng chút nào, song các nhà lãnh đạo phương Tây sẽ vẫn mạo hiểm phớt lờ thông điệp đó".

- EZRA F.VOGEL, Giáo sư nghiên cứu,
Đại học Harvard

"Kishore Mahbubani có khả năng nhận định tình hình thế giới qua lăng kính Xingapo và điều này được thể hiện rõ nét trong cuốn sách với những lập luận vô cùng sắc sảo. Ông lớn lên trong một gia đình theo Đạo Hindu, giữa những người bạn Hồi giáo và Trung Quốc và hấp thụ nền giáo dục thuộc địa của Anh - đó là những thành tố quan trọng tạo nên một người gốc Xingapo. Qua nghiên cứu triết học phương Tây và quá trình làm ngoại giao cho một thành phố tự trị theo chủ nghĩa thực dụng, nơi đã từng vượt qua các cuộc chiến tranh nóng và chiến tranh lạnh, ông đã nắm bắt được tinh thần "một thế giới" theo mô hình lý tưởng của Liên hợp quốc. Từ đó đã ra đời một người Xingapo dày dạn kinh nghiệm cuộc sống với quyết tâm bắt tay vào phân tích cách thức Trung Quốc, Ấn Độ và thế giới Hồi giáo hồi sinh có thể thúc ép một thế giới phương Tây cũ kỹ phải thay đổi như thế

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn

nào. Ông cũng hối thúc một châu Á mới phản ứng lại khi sự thay đổi này diễn ra ở phương Tây".

- WANG GUNGWU, Chủ tịch
Viện nghiên cứu Đông Á

"Hơn ai hết, Kishore Mahbubani hiểu rõ rằng quan hệ Đông - Tây được thiết lập sau năm 1945 không còn bền vững nữa. Cuốn sách này đã giải thích một cách thuyết phục, thậm chí rất ly kỳ, về việc tại sao chính trị vũ lực toàn cầu lại đang trong khoảnh khắc thay đổi quan trọng, tại đó phương Đông và đặc biệt là phương Tây phải quyết định liệu quyền lực có thể được chia sẻ một cách công bằng hơn hay sẽ được tranh chấp theo kiểu phá bỏ.

- SHEKHAR KAPUR, Đạo diễn bộ phim *Elizabeth*
đã đạt giải thưởng của Viện hàn lâm

"Kishore Mahbubani là một sử gia của những ý tưởng với xuất phát điểm là hiện tại và tầm nhìn là một tương lai tươi sáng trong tầm mắt. Cuốn sách đặc biệt này là sự dự đoán dựa vào thực tế về xu hướng đang nổi lên của châu Á. Trong suốt ba thế kỷ qua, có lẽ phương Tây đã đồng nghĩa với hiện đại. Châu Á là sự Hiện đại mới (New Modern). Tầm nhìn cùng như văn phong tuyệt vời đã biến cuốn sách trở thành một dấu ấn chói lọi của Kỷ nguyên châu Á (Age of Asia).

- M.J. AKBAR, Tổng biên tập *Asian Age*
và tác giả của cuốn *The Shade of Swords*

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn

Lời cảm ơn

Quả là một hành động hoàn toàn điên rồ khi đồng ý viết sách vào đúng thời điểm đang nỗ lực xây dựng một trường chính sách công mới. Cách duy nhất để hoàn thành công việc này là dành nhiều kỳ nghỉ cuối tuần cho việc viết lách. Gia đình tôi đã phải hy sinh rất nhiều. Đó là lý do tại sao tôi muốn để tặng cuốn sách này cho ba người con của mình.

Nhưng còn một lý do khác quan trọng hơn. Tôi tin rằng họ có thể sống trong một thế giới tốt đẹp hơn thế hệ của tôi (một thế giới đã vận động hiệu quả trong vòng sáu thập kỷ). Điều này sẽ chỉ có được nếu chúng ta biết tận dụng thời điểm vô cùng thuận lợi của lịch sử thế giới mà chúng ta đang trải nghiệm. Nếu những quyết định đúng đắn được đưa ra ngày hôm nay, thế hệ con cháu của tôi sẽ khấm khá hơn. Mục đích của cuốn sách này là muốn tác động đến những quyết định đó.

Kể từ lúc phải làm việc kín thời gian, tôi đã phải trông cậy vào các trợ lý nghiên cứu. Đặc biệt, Kaajal Wallia là người đã hỗ trợ tôi rất nhiều. Mỗi sáng thứ Hai, tôi thường đến nơi làm việc với một chuyên khảo viết tay. Kaajal Wallia giải mã các ghi chép, điền vào các chỗ trống và một việc ý nghĩa nữa cô thường làm là tìm ra các giai thoại và số liệu thống kê đúng đắn để củng cố cho rất nhiều quan điểm mà tôi đưa ra. Cô đã làm việc rất xuất sắc và đóng góp rất lớn cho cuốn sách này.

Tuy nhiên, Kaajal đã ra đi trước khi cuốn sách được hoàn thành. Để kết thúc công việc đúng hạn, tôi đã nhờ sự giúp đỡ của Asya Anderson, Vrutika Mody, Denni Jayme và Gillian Goh. Denni, Gillian và đồng nghiệp của tôi là T.S. Gopi Rethinaraj cũng đã hỗ trợ rất nhiều cho công việc nghiên cứu. Carol Chan và Wong Wee Cheng thì giúp đỡ giải quyết khâu xuất bản sách. Phải làm một khối lượng công

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn

việc lớn mới có thể cho ra đời một tác phẩm đáng tin cậy. Không gì có thể được làm nếu không có sự hỗ trợ của những người cộng sự. Tôi muốn gửi lời cảm ơn đến người biên tập của tôi, Clive Priddle vì lại một lần nữa xây dựng bản thảo tuyệt vời đến vậy. Sự tham gia của ông đã mang lại lợi ích cho cuốn sách này. Ngoài ra, cũng xin gửi những lời cảm ơn chân thành của tôi đến Annie Lenth và Beth Wright vì đã biên tập cuốn sách này rất kỹ lưỡng.

Tôi cũng muốn cảm ơn những người bạn đã cho tôi nhiều lời khuyên và ý kiến hữu ích về cuốn sách. Tuy nhiên, một vài người bạn đã khuyên tôi không nên in cuốn sách này nên tôi đã quyết định không nêu tên của họ để tránh gây bối rối cho họ. Tôi tiếp thu nghiêm túc lời khuyên của họ cho rằng cuốn sách có thể không nhận được sự hưởng ứng của một số lượng lớn độc giả, đặc biệt là ở phương Tây. Tôi đánh giá cao và coi trọng những lời khuyên đó. Tuy nhiên, sau khi cân nhắc kỹ lưỡng, tôi vẫn quyết định tiếp tục công việc. Nếu tôi viết cuốn sách này trong phạm vi "khu vực tiện nghi" của những người bạn phương Tây, đó sẽ là một cơ hội tốt hơn để có được sự đón nhận tích cực tại đó. Song, thế giới mới đang nổi lên sẽ là một thế giới nằm ngoài "khu vực tiện nghi" này. Mỗi chúng ta cần tự chuẩn bị để đón nhận một thế giới hoàn toàn khác biệt. Thật tiếc là thái độ không thoải mái khi đọc cuốn sách này là một phần của quá trình chuẩn bị đó.

Chính vì vậy, các bạn sẽ hiểu tại sao tôi đánh giá sâu sắc hành động đầy thiện chí của vài người bạn tôi nhằm đưa ra những "lời quảng cáo" cho cuốn sách này. Đặc biệt, tôi muốn gửi lời cảm ơn tới: ông M.J. Akbar, Giáo sư Jagdish Bhagwati, Giáo sư Zbigniew Brzezinski, ông Shekhar Kapur, Tiến sĩ Amartya Sen, Giáo sư Lawrence H. Summers, ông Strobe Talbott, Giáo sư Ezra Vogel và Giáo sư Wang Gungwu.

Cuối cùng, tôi muốn cảm ơn vì sự độ lượng của vợ tôi, Anne. Tôi đã đòi hỏi tối đa sự kiên nhẫn và cảm thông của cô ấy. Bây giờ, tôi mong mỏi được bắt đầu lại cuộc sống bình thường của mình và lại được chơi golf vào các kỳ nghỉ cuối tuần.

Kishore Mahbubani

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn

Lời giới thiệu

Khó khăn không nằm trong những ý tưởng mới, mà ở chỗ phải thoát khỏi những cái cũ đã len lỏi vào mọi ngõ ngách trong tư duy của chúng ta, đối với những người được dạy dỗ giống như hầu hết chúng ta.

JOHN MAYNARD KEYNES
Nhà kinh tế học người Anh (1883-1946)
Trong *Lý thuyết chung về Việc làm, Lãi suất và Tiền tệ*

Sự đi lên của phương Tây đã làm thay đổi cả thế giới. Sự trỗi dậy của châu Á cũng sẽ tạo ra chuyển biến tương tự. Cuốn sách này mô tả tại sao châu Á đang đi lên, nó sẽ làm thay đổi thế giới như thế nào và tại sao phương Tây, mặc dù cần tôn vinh sự nổi lên của châu Á, nhưng cũng gặp nhiều khó khăn trong việc điều chỉnh cho thích ứng với những thay đổi này. Cuốn sách sẽ đưa ra một số giải pháp tiếp cận những thách thức mới đang đến với chúng ta.

Sự trỗi dậy của châu Á sẽ là điều tốt đẹp cho thế giới. Hàng trăm triệu người sẽ thoát khỏi đói nghèo. Quá trình hiện đại hoá của Trung Quốc đã giảm số dân sống trong cảnh nghèo đói cùng cực từ 600 triệu xuống còn 200 triệu người. Sự phát triển của Ấn Độ cũng đang có tác động lớn tương tự như vậy. Có thể nói, thành công của Trung Quốc và Ấn Độ trong việc giảm đáng kể tình trạng đói nghèo là lý do quan trọng giải thích tại sao Liên hợp quốc sẽ hoàn thành được một trong những Mục tiêu phát triển thiên niên kỷ của mình về việc giảm đói

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn

nghèo toàn cầu xuống còn một nửa vào năm 2015. Căn cứ vào những tiêu chuẩn của bất kỳ nhà triết học đạo đức phương Tây nào, từ những triết gia vị lợi người Anh thế kỷ XIX đến những mệnh lệnh đạo đức của Immanuel Kant, rõ ràng là sự vươn lên của châu Á đã mang lại nhiều "tinh chất" hơn cho thế giới. Chỉ nói về mặt đạo đức thuần túy thì phương Tây cũng nên chào đón sự biến chuyển trong điều kiện châu Á.

Tuy nhiên, những lợi ích từ sự nổi lên của châu Á còn lớn lao hơn cả đạo đức. Toàn thế giới sẽ trở nên hòa bình và ổn định hơn. Tháng 9-2005, Robert Zoellick, vị chủ tịch mới của Ngân hàng Thế giới (WB) đã kêu gọi Trung Quốc phải trở thành một "cổ đông có trách nhiệm" trong hệ thống quốc tế. Kể từ đó, Trung Quốc đã phản ứng tích cực với lời kêu gọi này. Có thể nói, hầu hết người dân châu Á đều muốn trở thành những "cổ đông có trách nhiệm" trong hệ thống quốc tế. Những thập kỷ gần đây chứng minh rằng người dân châu Á đã nằm trong số những người được hưởng lợi nhiều nhất từ trật tự đa phương cởi mở được tạo nên bởi Mỹ cùng các bên chiến thắng trong Chiến tranh thế giới thứ hai năm 1945. Một vài xã hội châu Á ngày nay muốn phá vỡ thế ổn định của hệ thống đã từng có ích cho họ.

Từ "hiện đại hoá" sẽ được sử dụng thường xuyên trong cuốn sách này và sẽ được định nghĩa đầy đủ trong Chương 1. Tuy nhiên, bằng trực giác của mình, bất kỳ một độc giả phương Tây nào cũng nên hiểu nghĩa của thuật ngữ này. Nó diễn tả cả khía cạnh vật chất và đạo đức của các xã hội phương Tây. Một tin tức thực sự tốt lành cho thế giới là quá trình hiện đại hoá của châu Á đang bắt đầu lan rộng khắp mọi ngõ ngách của châu lục này. Nửa thế kỷ trước, chỉ xuất hiện hai xã hội hiện đại ở châu Á, tại hai điểm cực phía đông và tây của châu lục, đó là Nhật Bản và Ixraen. Giữa họ là một biển người dường như bàng quan với hiện đại hoá và phát triển. Trường hợp của Nhật Bản đã châm ngòi cho hàng loạt những câu chuyện thành công của châu Á. Trước hết, Nhật Bản có bốn đối thủ cạnh tranh là bốn con hổ kinh tế Hàn Quốc, Đài Loan, Hồng Công và Xingapo. Khi bắt đầu nhận thấy

www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn - www.lib.haui.edu.vn